

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 8. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

Negyedszázad a püspöki széken.

Ecce sacerdos magnus!

Huszonöt esztendővel ezelőtt a magyar Sion ormán, az esztergomi bazilikában b. e. *Simor* hercegprimás — *Schopper* és *Pauer* püspökök segédkezése mellett egy férfit szentelt püspökké, kinek jövődő főpásztori működéséhez már akkor nagy reményeket fűzött a magyar katholicizmus.

Azóta egy negyed század mult el. Nagy idő egy ember életében. Dr. **Schlauch Lőrincz**, az akkor férfikora virágában levő csanádi kanonok azóta tüneményszerű pályát futott meg. Püspöke lett előbb a szatmári, azután a nagyobb kiterjedésű váradai egyházmegyének, vezére büszkesége lett a magyar katholicizmusnak, tanácsosa a koronának, erős támasza a magyar hazafiságnak, oszlopa, bibornoka az egyháznak s ma ősz fűrtökkel, de hála Istennek, még jó erőben lép az oltár elé, hogy hálát adjon a gondviselő Istennek azért, amit Isten kegyelméből végbe vitt a lefolyt negyedszázad alatt Isten dicsőségére, az egyház és haza javára s embertársai boldogítására.

E nagy idő alatt két vezércsillag vezette nehéz pályáján a jubiláris főpásztort: Isten és haza.

»Vallásom és egyházam iránti szeretetemtől — mondá másfél év előtt ritka fényvel megünnepelt aranymiséjén — mindig elválaszthatatlanul élt lelkemben királyom és hazám iránti szeretetem. Két eszme egyesült egy szivdobbanásban. A vallás szentelte meg a hazaszeretetet, a hazaszeretet nélkülözhetelenné tette a vallást.«

E két eszme szolgálatára szentelte rendkívüli szellemi tehetségeit, ritka sokoldalú tudományát, fáradhatatlan munkálkodását, erre áldozta vagyonának javát.

Azon két egyházmegye történetében, melyen e 25 esztendőt töltötte, aranybetűkkel lesz felírva az ő tisztelettel környezett neve. Lapunk más rovatában adjuk e huszonöt év vázlatos történetét, mely megismerteti velünk nagy szellemének méltó alkotásait. Főpásztori gondja mindenre kiterjed, nemes lelke minden jó és szép eszméért hevesen dobog s könyörülő szive megindul az emberi nyomoruságnak minden nyilvánulásán.

Isten házának ékességéért buzgólkodik, templomokat épít, plebániákat alapít, közép-iskolákat, képző-intézeteket, polgári és elemi iskolákat, óvodákat emel, zárdákat, jótékonyági intézeteket létesít, irgalmas szívvvel nyújt segílyt a szűkölködőknek, gondozza házi szegényeinek nagy számát, ritka bőkezűséggel támogatja a különféle jótékonyági és kulturális egyesületeket s nem vonja meg anyagi támogatását semmi nemes irányu mozgalomtól, nem bocsát el senkit üres kézzel.

E huszonöt év működése nem szorítkozik a két egyházmegye határai közé. Nevét tisztelet környezi szerte az országban s messze túl annak határain. A magyar katholicizmus nagy alakjai közül, kiket e században adott Isten a magyar egyháznak, magasan kiválik az ő fenomenális alakja. A politika mezején, a felolvasó asztalnál és a szószéken egyaránt első. Nulli secundus. Ellenfelei is tisztelettel hajolnak meg előtte.

Nem e pár sorba tartozik megörökíteni, mit tett ő megyénk és városunk érdekében. Az az okmány, amelylyel diszpolgárává lett e városnak, ékesen szóló bizonyság e város polgárainak iránta való hálájáról és szeretetéről és az ő elévülhetetlen érdemeiről egyaránt.

Élénk emlékkünkben van még az ősz főpap aranymiséjének felejthetetlen fénye és varázsa. A pápa és a király elhalmozták kitüntető bizalmuk jeleivel, államférfiak, főurak s az ország legelső testületei siettek üdvözlésére, papjai és hivei kifogyhatatlanok voltak hálájuk, ragaszkodásuk, szeretetük, tiszteletük nyilvánításában.

A mai jubileum fényét elnyomta a mélységes gyász, melyet szeretett királynénk borzalmas halála országunkra hozott. De ez nem kisebbiti érzelmeink őszinteségét, melylyel a mai, inkább csak a templomra szoruló ünnepségen részt veszünk.

Buzgó imánk felszáll az egek Urához és hosszú, hosszú életet, egészséget, örömet, megelégedést kér a jubiláns főpásztorra.

Adj a Isten, hogy sokáig legyen még szeretett főpásztorunk, jó atyánk. örömünk, büszkeségünk, hatalmas gyámolunk és pártfogónk.

Legyen sokáig diadalmas vezére a magyar egyháznak, legyen tovább is erőssége a magyar hazafiságnak!

Tisztelgések a bibornoknál.

— A negyedszázados püspöki jubileum alkalmából. —

Habár az országos gyász miatt a külső ünnepség mellőzésével tartjuk meg bibornokunk püspökké szenteltetésének negyedszázados évfordulóját, mindazáltal nem mulaszthatja el Szt-László egyházmegyéje és városa, hogy e kiváló évforduló alkalmából kálájának, ragaszkodásának, szeretetének kifejezést ne adjon nagy-növű főpásztora iránt, kinek annyi jótéteményében részesült.

A papság tisztelgése.

Tegnap délelőtt az egyházmegye papjai, szerzetesei és tanítói jelentek meg *Schlauch* bibornok rezidenciájában, hogy a jubileum alkalmából kifejezzék érzelmeiket s átnyujtsák megemlékezésük zálogát.

Dr. *Nogáll* János felsz. püspök s nagyprépost vezetése alatt megjelentek a káptalannak helyben lakó tagjai: *Vinkler* József, *Zajnai* János, *Winterhaller* Antal, *Széchenyi* Jenő, *Schiefner* Ede, *Radnay* Farkas, *Andrássy* János, *Palotay* László, *Bunyitay* Vincze és dr. *Bognár* István kanonokok, *Kucsovsky* Lajos és *Nogely* István tb. kanonokok, *Gabriely* Lajos, dr. *Karácsonyi* János, dr. *Vucskics* Gyula és *Szabó* Sándor (Szeghalom) plébánosok; a premontrei-rend tagjai közül: *Cséplő* Péter, *Ponty* Kelemen és *Martoncsik* Alajos; az irgalmas rendből: dr. *Wimmer* Julián és *Kiss* Theodoris; a kapuczinus rendből: *Mesterházy* Imre és *Kledorfer* Lambert; a papnövelde tanári kara és előjárói: *Lopusny* Gyula a Szt.-József intézet alkormányzója, *Heilinger* József és *Kovács* Rezső tanulmányi felügyelők; az udvari papság: *Fetsler* Antal bibornoki titkár, *Szemethy* Géza sztszéki jegyző, *Mayer* Antal könyvtárnok és *Nyáry* Ignác actarius; a tanítói kar képviselőiben *Stark* Gyula, *Békésy* János és *Vértesy* Alajos kántor-tanító voltak jelen; végül az egyes irgalmas apáca zárdák két-két tagja vettek részt a tisztelgésben.

A bibornok szalonjában fogadta a tisztelgőket.

Dr. *Nogáll* János felsz. püspök a következő klasszikus szép beszédet intézte a jubiláns bibornokhoz:

Főmagasságu, föltisztelendő biboros!

Nagykegyelmes megyés püspök ur!

Holnap Eminentiad 25 éves püspökségének évfordulója. Eminentiad káptalanja, helybeli összes papsága és intézetei, mindnyája, kik imitt színe előtt megjelentünk, Eminentiad láthatja arczai-kon keserű érzelmek hogy tükröződik, miként villám űzte vihar szüntével mező virágain eső cseppjein reszket derület sugara.

50 éve, nem tudom, hogy valaki megírta volna, Károly bátyámtól, azidőtt környei plébánostól hallottam; a komáromi csata után akkoron ifju fejedelem a csata áldozatait hogy megkönnyezte. Azóta felleg meg felleg, villámos fellegek torlódva az ég boltozatján, e napokban immár agg fejedelem megint könnyezett, könnye egy szemfödélre hullott, s e könnyére milliók szeméből megeredt könnyek árja.

De már e könnyeken megcsillámlik a derület sugara; úgy látjuk, mintha derülne; az országos gyász nyolczadán országszerte szózat hallik, imént hitből erőt merített fejedelem szózata népeihez; e fejedelmi szózat, úgy látják szemünk, vigasztalódás derűfényét fakasztja. S így már felvillanhat, felvillan lelkünkben, arczainkra száll és megnyilatkozhat visszafojtott ovatiókn Eminentiad 25 éves püspöksége évfordulóján.

A ft. káptalan s az összes megyebeli papság nevében Eminentiadra vall a remek költő igéje:

Virtus, repulsae nescia sordidae,
Intaminatis fulget honoribus;
Nec sumit, aut ponit seures
Arbitrio popularis aurae.

Virtus, recludens immeritis mori
Caelum, negata tentat iter via;
Coetusque vulgares, et udam
Spernit humum fugiente penna.

Ezzel hálát mondunk a dicsőségért és áldásért, mely Eminentiaddal eddig reánk szállott, s tiszteletünk, hódolatunk zálogába nyujtuk ezt az igaz lélekből megajánlott emlékünket . . . Episcopo tamquam Christo!

Az üdvözlő beszéd után *Palotay* László kanonok átnyujtotta a bibornoknak a káptalan és az egyházmegyei papság ajándékát, melynek leírását alább adjuk.

Dr. *Nogáll* János üdvözlő beszédére a bibornok meghatottan, szép szavakkal válaszolt. Különösen megható volt beszéde végén, midőn kérte, hogy sirja szélén is ilyen őszinte ragaszkodással és szeretettel környezék és emlékezzenek meg róla.

A bibornok beszéde a következő:

Főtisztelendő Káptalan!

Szeretett Papjaim s Tanítóim!

Ma lelkembe inkább, mint valaha visszaszáll a múlt emléke, a 25 év előtti múlt emléke. Férfi korom teljében voltam; én is terveztem, ambítióm is volt, mint minden becsületes embernek. Ambítióm legteltesebb foka az volt, hogy a vágy és a teljesülés között az ellentét megszűnjék, arra törekedtem én is, hogy a boldogságom azon fokra jusson, amelyen elmondhatom: »Mundus quisque sibi est, ne te quaesiveris extra.«

Minden embernek idő folytán van egy belvilága, melyben boldogságát feltalálja s abból kilépni nem hajlandó.

Elégedett voltam. Akkor jött Ő Felsége legkegyesebb felszólítása, hogy magasabb, de nehezebb, felelősségteltesebb méltóságra lépjek. Nem volt bennem elég lelki erő, hogy nemet mondjak, — nem volt elég erőm, hogy azt mondjam: »noli turbare circulos meos.«

Ráléptem e nehéz pályára, mely emberfeletti erőt kíván, hogy az ember kötelességeinek megfelelhessen.

25 év előtt kezdtem e pályát, melynek gyümölcsét most látom. Mennyi része van ezen gyümölcsben Isten áldásainak és mennyi kötelességeim teljesítésének? — nem kutatom.

E 25 évnek majdnem felét Önök között töltöttem s örömmel vallom

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

A bibornok püspöki pályája.

Irta: Némethy Gyula.

A bibornok, kinek társadalmi és egyházipolitikai működése a legelőkelőbb helyet biztosította közéletünk szereplőinek diszes sorában, az egész ország figyelmét, az uralkodó közviszonyokhoz képest aránylag elég későn vonta magára. Püspöki pályája egészen az alkotmányos korszakba esik.

A bekövetkezett alkotmányos korszak a r. kath. egyház életében igen jelentőségteljes, de nem minden tekintetben előnyös volt. *Eötvös* József báró, az új kultuszminiszter felszólította *Simor* hercegprímást, hogy a negyvennyolczas törvények értelmében indítsa meg a *katholikus autonomia* megalkotására irányuló mozgalmat. Tudjuk, hogy a nagy verve-vel kezdődött mozgalom, melyben nemcsak világiak, de egyes egyháziak is elvesztették a katolikus talajt lábuk alól, mely szomorúan feneklett meg, s ma harmincz esztendő múltán még hátrább vagyunk mint valaha; no de ez nem tartozik rövid vizlatunk keretébe. Mi csak annyit akarunk megjegyezni, hogy éppen ez autonómikus mozgalmak képeznek jelentőséggel teljes fordulópontot ünnepeltünk életében, amennyiben akkori szereplése vonta magára a legmagasabb körök figyelmét 1868-ban és 1871-ben egyházmegyéje *autonómiai követté* választotta meg a

már ekkor egyházmegyéjében nagy tekintélynek örvendő gyarmatai plébánost, ki azután az országos gyűléseken rendkívüli figyelmet keltett mely erudicióról tanuskodó, nagy hatással előadott, izig-vérig katolikus szellemű beszédeivel, melyek azon szomorú eszmezavarban, amely akkortájt a kath. főkét elfogta, nagy világosságot nyujtottak. E beszédek programjai voltak későbbi szereplésének; a jobbak látták benne előre a haza tudós, nagyesszű fiát, az egyház buzgó, in athatatlan támaszát. *Haynald* érsek, *Simor* hercegprímás estélyén sietett megismerkedni a híres plébánossal, ki ekkor ismerkedett meg a katolikus közélet akkori nagyjával: *Mayláth Györggyel*, *Sennyey Fál bárróval*, *Apponyi Csáky (!)* grófokkal. Legnagyobb föltűnést 1871. márcz. 16-án mondott nagy beszéde keltett, melytől kezdve senki sem kételkedett a lángesszű pap emelkedésében, kit igazán nem külső körülmények, összeköttetések, vakszerencse, hanem Isten különös kegyelme és saját munkája, készülsége tették nagygyá.

Nemsokára még egy kitűnő alkalma akadt ragyogtatni tehetségeit. *Ghyczy Kálmán* képviselő ugyanis, mind a házban, mind pedig egy „Észrevételek“ című röpiratban azt vitatta, hogy az autonómiai kongresszus munkálatait nem Ő Felsége, hanem az országgyűlés elé kellett volna terjeszteni megerősítés végett. A gyarmatai plébános hatalmas »Válaszában« kimutatta, hogy a »paritás«-sal homlokegyenest ellenkeznek éppen csak a katolikus egyház önkormányzatát vetni alá más vallású képviselőkből is

álló parlament hatalmának, holott a többi választásfelekezetek autonómiájukat csak Ő Felségének vetették alá. Mindenki elismerte, hogy *Ghyczy* olyan ellenfélre kapott, aki előtt meg kell hajolni annak is, aki az ellenkező nézetet vallja. Nem csuda, ha a jó módu gyarmati plébánosa már a következő évben 1872-ben *csanádi kanonok lett*, a mi különben csak erkölcsi tekintetben volt nevezhető emelkedésnek; anyagilag a csanádi kanonokság oly gyöngén van »szituálva«, hogy egyáltalán nem ér föl a jó gyarmatai plébániával.

Szatmári püspöksége.

No de a gyarmatai plébánost nem is azért tették kanonokká, hogy ott maradjon, ez csak bár nem igen kényelmes lépcső, de mégis lépcső volt a parnasszusra. Ugyanez évben mondotta *Budavárában* azt a híres *Szent-István-napi* beszédet, mely őt az ország szemében is egyik legnagyobb egyházi szónokká avatta s a mint azt mondani szokás, megadta az utolsó »lökést« ahhoz, hogy püspökké legyen.* A bibornok szónok pályájának ez volt az első jelentékenyebb határköve, a remek beszédben, mely épp-n nem muló hatású, hanem örök értékű, egy nemzet szellemi vezérének magaslátára emelkedett. Az illetékes körök, nem csuda, ha siettek az éppen üresedésben álló *szatmári* püspöki széklet ékesíteni a nagytehetségű csanádi kanonokkal.

Ő felsége 1873. márcz. 17. nevezte ki, praep. *Társadalmi átalakulás vallás nélkül.

meg, hogy *életem legszebb napjai* azok voltak, melyeket itt töltöttem Önök között, anélkül, hogy leakar-nék vonni valamit azon boldogságból, melyeknek előbbi püspöki székhelye-men Szatmártt voltam részese, más-honnét, mint idegen jöttem ide s Önök szívesek voltak közibük fogadni, — szeretetüknek, ragaszkodásuknak számtalan jelét adták s szívesek vol-tak ma is üdvözletemre összesereg-teni.

Legyenek meggyőződve, hogy bár előrehaladott korban vagyok, de *amennyi erőt ad a jó Isten, ha-zánkknak, egyházunknak és különö-sen egyházmegyénk boldogítására szentelem.*

Boldog leszek, ha siromnál is azt fogják mondani, amit ma szívesek voltak üdvözletükben mondani főpász-tori működésemről. Boldog leszek, ha sirom szélén is azon elismeréssel és szeretettel találkozom az Önök részé-ről, mint ma.

Kedves lesz az emlék előttem, me-lyet ma szívesek voltak felajánlani, — elteszem. S ha még van kívánságom, ne vegyék azt túltengésnek, kérem az Önök további szíves szeretetét.

Az uradalmi tiszték a bibornok előtt.

A papság után a püspökségi uradalmak tisztikarának tisztelgését fogadta a bibornok. A helybeli tiszték mindannyian jelen voltak.

Géczy Lajos főtitest üdvözölte a bibornokot s biztosította az uradalmi tisztikar hódoló sze-retetéről és tiszteletéről s kérte atyai jóindulatát.

Dr. Schlauch Lőrincz bibornok igen szívé-lyesen fogadta a tisztikart s meleg hangon biz-tosította további jóakaratról.

Ezenkívül városunk kiváló egyénei közül sokan keresték fel üdvözletükkel a bibornokot, a jubileum alkalmából.

A papság ajándéka.

A fentebb említett ajándék, melyet a káp-talan tagjai és az egyházmegyei papság adott

5 Eminenciájának a negyedszázados évforduló alkalmából, a következő:

A hódoló album 41 $\frac{1}{2}$ cm. magas és 30 cm. hosszú sárgás-barna disznóbőr kötésbe van foglalva, melyet sötét színű bronz-veretek éke-sítenek, közepén a bibornok czimere, négy ol-dalt a magyar czimer és a pápai kulcsok. Négy szélén keresztben végződő veretek, mindez mo-dern stylizált modorban. A könyvtáblák zöld, arannyal áttört selyemszövettel bélelvék, lila és aranyvirágos mintával. Az album nyolcz perga-men-lapot tartalmaz, melyeken gyönyörű viz-festésű képek diszelegnek, illetőleg keretek a hódoló felirat számára, mely fölirat Horatius következő soraival kezdődik.*

Virtus repulsae nesciens sordidae
Intaminatis fulget honoribés
Nec ponit nec sumit secures
Arbitrio popularis aurae.

Virtus recludens immertis mori
Caelum negata tentat iter via
Coetusque vulgares et udam
Spernit humum fugiente penna.

Carm: III. ode II.

A fölirat többi része a szokásos formák-ban van megfogalmazva, s azt tartalmazza, hogy a káptalan és a papság a bibornok püspök-sége 25-ik fordulójára ajánlja föl az albumot tisztelete és engedelmessége zálogául. Az albu-mot a bibornok czimere nyitja meg és a káp-talané zárja be. Közül az esztergomi bazilika képe, ahol a bibornokot püspökké szentelték, továbbá a szatmári székesegyház, Jézus a jó pásztor, végre a nagyváradi székestemplom lát-hatók. Mindezen képeket modern stylben meg-komponált gyönyörű szegély-rajzok veszik körül. Minden lapon egy-egy része a hódoló föliratnak. A rajzok magas művészi színvonalon állanak s így az ajándék művészi értékénél fogva is nagy örömet okozhatott az ünnepeltnek.

* A szennyes megvetést nem ismerő erény szeplő-telen tisztességgel ragyog; a tisztiségeket nem a népszerű-ség fuvalma szerint vállalja és teszi le. Az erény, amely az eget megnyitja az ártatlanul meghaltaknak, külön utat kísért meg s főnyszárnyalva a közönséges tömeget és a nedves földet megveti.

Erzsébet királyné emléke.

A bus emlékezett itt lebeg felettünk folyton s meg-meg lebbentve sötét szár-nyait, úgy érezzük, hogy amit a rémhír rögtöni hatása alatt átéltünk ugyanazt érezzük most is. Fájdalmunk nem csilla-pult, szeretetünk a nagy halott iránt, ki már a múlté ugyan, nem csökkent, mert mi tápláljuk szeretetünk tüzeit, mi virasz-tunk a bus emlékezettel.

Erzsébet királyné emléke törvénybe iktatva.

A képviselőháznak ma egész rövid ülése volt. Bánffy Dezső felolvastatván a múlt ülés jegyzőkönyvét, jelentést tett arról, hogy a Ház küldöttsége letette koszoruját a királyné rava-talára s a temetésen impozánsan volt képvise-lve. Arról is jelentést tett, hogy a király őt és Károlyi Tibor grófot, a főrendiház elnökét, midőn a két Ház nevében részvétüket fejezték ki, mily mély megindulással fogadta s megem-lékezett arról is a király, hogy nagyon jól esett neki a gyász napjaiban az ország részvéte. Leg-melegebb köszönetét küldi a két Háznak. (Él-jenzés)

Ezután a legközelebbi ülést péntekre tűz-ték ki, amikor is folytatják a már megallapi-tott, de meg nem tarthatott napirendet.

Végül Bánffy miniszterelnök betérjesztette a királyné emlékének törvénybe iktatásáról szóló javaslatot, melyet kinyomatnak és kiosz-tatnak.

Báró Bánffy Dezső miniszterelnök követ-kező törvényjavaslatot terjesztette a Ház elé:

Dicső Erzsébet császárné és királyné em-lékének törvénybeiktatásáról.

Ő császári és királyi felségének Erzsébet királynénak gyászos elhunytá alkalmából a tör-vényhozás elhatározta.

I. §.

Hőn szeretett dicsőült királynénknak a haza jöttöve nemtőjének áldásos emléke soha nem szűnő hálánk s kegyeletünk jeléül törvénybe ig-tassék.

II. §.

Hogy egy a megdicsőülthöz méltó emlék-nek az önkénytelen megindult adakozás útján begyülemző összegek igénybevételével Budapes-ten leendő felállítására végett azonnal megfelelő intézkedések tétessenek.

conisáltatott jul. 25-én, fölszenteltetett Simor János hercegprímás által szept. 21-én Schop-per György rosznyói és Pauer János olympiai püspökök assistentiája mellett az esztergomi bazilikában.

Püspöki székét okt. 2-án foglalta el nagy ünnepek között. Székfoglaló beszédje, amely messze visszhangzott Szatmár határán tul, *»A kereszténység viszonyáról szólott laz és fej-leltetéséhez és az államalakulásokhoz«* s me-gnyitotta azon beszédek fényes sorát, melyekkel a kereszténység igazait, tehát a nemzet valódi szellemi érdekeit védelmezi a modern kozmopo-lita, hazájukban is siralmas kudarcot vallott elméletekkel szemben. Ezek két párhuzamos sorozatban vonulnak egymás mellett: egyrészt az *egyházi* templomi beszédek, másrészt a *fő-rendiházi és Szt.-László-társulati* szónoklatok. Ki tudna azokról egy ilyen rövid életrajz ke-retében számot adni? Mint egyházi és politikai szónoklati irodalmunk legbecsesebb emlékművei monumentumai (az utódokra is mélyen ható eleven tényezőknél értve a monumentumokat) két vaskos kötetben találhatók a beszédek gyöngyei, legkiválóbbjai*, bár el nem nyomhat-juk az óhajást, vajha egy népszerű és teljes kiadás is látna még napvilágot. Annyi szellemi kincsnek véghetetlen kár lenne kéziratban he-verni, nem is említve, hogy az 1890 óta meg-jelent nagyszámu és fontosságu beszédek, mint a magyar közélet eseményei, még szintén ki-adásra várnak.

* Dr. Schlauch Lőrincz püspök beszédei. Közre-bocsátja Bunyitay Vince 1890.

1877-ben elnöke lett a *Szent-László-tár-sulatnak*. 1894-ben diszelnöke. Megnyitó beszé-dei országos eseményekké váltak, melyek a parlamentet is foglalkoztatták, de főképen a legma-gasabb színvonalon álló irodalmat. E tekintetben egyik főpapot se lehet hozzá hasonlítani. Beszé-dei közül kiemeljük a következőket: *Katho-lícizmus és hazaszeretet*. 1879. nov. 6. *A magyarok segedelmezése keleten*. 1881 szept. 27. *A bukovinai csángó-magyarok* 1883 szept. 27. *Eszmék a középkor kultur-életéből*. 1886 decz. 6. *A rabszolga kereskedés Afrikában** 1889 decz. 18 Közéleti, társadalmi tevékeny-sége azonban, mely őt gyakran Budapestre szólította, hol a Zerge-utcán gyönyörű otthon teremtett magának, éppen nem szorított a Szt. László-társulatra. A Poliklinia, a *Verske-reszt* egyesület, a *Zeneakadémia*, amelynek el-nöke volt, a *delegációk*, melyekben két évtize-den át részt vett mind-mind igénybe vették te-vékenységét. Otthon is, Szatmártól elnöke volt a *Széchenyi-társulatnak*, mely e vidék köz-művelődési egyesületei között oly kiváló szere-pet játszik. Szatmártól megszerezte a híres *Török-féle könyvtárt* s azt az egyházmegyének adományozta, melynek most *Laurentiana* név alatt oly szép könyvgyűjteménye van. Ugyanott nagy áldozatokkal rendbehozta az internátussal egybekötött *tanítóképző intézetet* s a székesegy-házban gyönyörű *tourdesi kápolnát* létesített 10,000 frtnyi költséggel. 1884-ben a márok-

* Jellemzi némely körök elfogultságát, hogy ily ne-mes törekvésében is durva támadással találkozott a sza-badkőművesek részéről

papji templomot egészen a maga költségén építtette, a Teczői templom építéséhez pedig igen jelentékeny összeggel járult. Egész szat-mári tartózkodása alatt valami 16 kath iskola épült, melyeket vagy egészen a sajátjából léte-sített, vagy legalább jelentékeny összeggel járult azok építéséhez. *Mármaros-Szigeten* jelentékeny hozzájárulással létesítette az irgalmas nővérek intézetét.

Nem csoda, ha egymás után érte a kiténtetés a kiváló főpapot, kit közhasznu, országos tevékenysége mintegy Haynald utód-jává avatott, ki lassanként kezdett vissza-vonulni a közélet farszort működési teré-ről. 1880-ban valóságos titkos tanácsos lett, 1884-ben a vaskorona-rend I. oszt. lovagja, 1885-ben budapesti egyetemi bekebelezett hit-tudor, 1886-ban római gróf és pápai trónálló, végre 1888 ápr. 8-án *váradi püspökké* nevezte ki őt Ő Felsége.

Váradi püspöksége.

A pápa Ő szentsége 1887. május 26-án erősítette meg a kitűnő főpap kinevezését, kiről tudta az egész világ, hogy szívvel-lélekkel katho-likus és izig-vérig magyar egyházfejedelem, s hogy soha szívében e két szent érzélem egy-mással ellentétbe nem kerül. A beiktatás aug. 24-én történt meg nagy ünnepélyességgel s így immár tíz esztendeje, hogy a főpásztor Várad ősi székét disziti, melyet eddig sóhase látott fénybe, a bibor ragyogásába borított.

Főrendiházi működésének oroszlánrésze vá-

III. §.

A tett intézkedésekről, azok eredményéről és az emlék ügyéről, általában az országgyűlés mindkét házában minden év végén jelentés teendő mindaddig, míg az emlék tényleg felállítva nem lesz.

IV. §.

E törvény kihirdetése után azonnal életbe lép és végrehajtásával a miniszterium bizonosítja meg.

Budapesten, 1898. szept. 20.

Báró Bánffy.

A képviselőház igazságügyi bizottsága Fabiny Teofil elnöke alatt ma ülést tartott, a melyen az elnök bejelentette, hogy a megdicsőült nagy királyné emlékének megörökítéséről szóló törvényjavaslat a kormány elnök által beterjesztetvén és előzetes tárgyalás végett a bizottsághoz utasítatván, kötelességének tartotta késedelem nélkül összehívni a bizottságot a törvényjavaslat előadójának megválasztására és tárgyalási idejének kitűzésére. A bizottság Szivák Imrét választotta meg előadónak és elhatározta, hogy csütörtökön délután 4 órakor tartandó ülésén fogja a törvényjavaslatot tárgyalni. Ezzel az ülés véget ért.

A nagyváradi helyőrség requiemje.

A nagyváradi helyőrség tegnap d. e. 10 órakor az olasz r. kath. templomban az elhunyt nagy királyné emlékére gyászmisét hallgatott. Ez alkalommal a sanctuariumban díszes katedrális volt felállítva, mely Weiszlovits és fia temetkezési intézet műve. A gyászistentiszteleten megjelent az egész helyőrség tisztikara Latscher tábornok vezetése alatt, a vármegyei törvényhatóság részéről pedig Szunyogh Péter alispán és Papp János főjegyző jelentek meg fekete díszmagyarban. Jelen volt azonkívül még a legénységi állomány is teljes számban. A gyászistentiszteleten Dencs János várad-olaszi plébános pontifikált segédlettel. A kart ez alkalomra a 37. gy. ezred zenekara képezte.

A budapesti helyőrség requiemje.

A budapesti helyőrség ma tartotta meg a királyné lelki üdvéért a requiemet. A templom fekete színt öltött. A ravatal tetején a császári

és királyi koronák ragyogtak. A bejárattól a szentélyig szálas altisztek álltak sorfalat, a ravatal körül karcsu hadnagyok és főhadnagyok kivont karddal. Százféle csillogó uniformis, a tábormokoktól kezdve a hadnagyig, honvédség, közös hadsereg, tüzérség, huszárság. Középen a padokban gyászban öltözött hölgyek: a tisztek feleségei, leányai. A szertartást Ványa Mihály katonai prépost-plébános végezte.

A bécsi helyőrség gyásza.

Ő felsége parancsára ma a templomban Erzsébet királyné lelkiüdvéért requiemet tartottak a bécsi helyőrség számára. A fogadalmi templom requiemjére kivonult a helyőrség és a tengerészeti legénység legnagyobb része. A templomban pazar kiállítású ravatalt állítottak fel. A misét Belopotocsky Kálmán tábori püspök és nagyváradi kanonok mondta. Ott voltak: Krieghammer közshadügyminiszter, Üzküll hadtestparancsnok és a Bécsben lévő összes tábormokok. A Burg-templomban tegnap tartották meg az első istentiszteletet néhai ő felségeért. Ott voltak: a király ő felsége, a főherczegek, a tábormoki kar, a tisztikar és számos előkelőség. A misét Gruscha bitoros herczeg-érek celebrálta.

A csillagkereszt-rend gyásza.

A csillagkereszt-rend, melylyel főnemes rendű nők jutalmaztatnak, legfőbb védnökéért, néhai Erzsébet királynéért f. hó 23-án ünnepélyes gyászmisét tart, melyre a rend tagjai a hivatalos lapban közzétett következő meghívóval hivatnak meg:

Néhai Erzsébet Császárné és Királyné O Felségeért, a főnemes csillagkereszt-rend legfőbb Védasszonyáért, ezen rend részéről 1898 évi szeptember hó 23-án, pénteken, délelőlt 11 órakor a cs. és kir. várpalotai udvari templomban ünnepélyes engesztelő szent mise, áldozat bemutatásával, tartatik, melyre a főnemes rend-hölgyek, kik ezen engesztelő szent mise alkalmánál a csillagkeresztet viseljük közvetlenül az említett cs. és kir. udvari templomban mellőztassanak megjelenni.

A gyász Békésmegyében.

Békés vármegye a nagy nemzeti gyászban való alattvalói részvételének f. hó 19-én hétfőn

tartott rendkívüli közgyűlésén adott őszinte kifejezést.

A nagy számban összegyűlt megyebizottsági tagok jelenlétében nyitotta meg dr. Lukács György főispán, fekete díszmagyarba öltözött, a közgyűlést Gyönyörű beszédben méltatta az elhunyt nagy királyné hazánk és nemzetünk körüli érdemeit s meghatottságtól remegő hangon tolmácsolta a megrendítő csapás által okozott nagy fájdalmát a magyarnak. A jelenlevők állva hallgatták meg a nagy hatást keltő beszédet. Aztán Fabry Sándor alispán indítványára elhatározta a megye közönsége, hogy:

1.) a gyász kifejezésül hat hónapon át fekete pecséttel ellátva jelennek meg a hivatalos iratok;

2.) megfesteti a közgyűlés nagyterme részére a királyné arcképét s helyeslőleg tudomásul vette, hogy az alispán a vármegye közönsége nevében koszorút helyeztetett a ravatalra, melyet a főispán vezetése alatt egy küldöttség vitt fel Bécsbe a ravatalra.

Végre Beliczey István indítványára a királyné felállítandó szobrára 4000 koronát szavazott meg.

Majd a főjegyző felolvasta a Király ő Felsége elküldendő részvét felirat tervezetét, melyet szintén elfogadtak.

Közgyűlés után a főispán vezetése alatt az összes jelenváltak felvonultak a róm. kath. főtemplomba, hol Gróh Ferencz prépost-plébános celebrálta a gyászmisét, nagy segédlettel. Jelenváltak az összes hivatalok, a katonaság és őriási közönség. A templom hajójában volt felállítva a ravatal, mely gyászszal bevont magyar czimerrel, gyász nemzeti lobogókkal s déli nővényekkel volt díszesen felékesítve.

Kedden ő Felsége rendelete folytán az összes katonaság jelenlétében szintén nagy gyászmisét tartottak.

Erzsébet szobor.

Az Erzsébet szoborra összegyűlt összeg az egész országban immár meghaladta a 300000 frtot. Az utóbbi időben a Nemzeti kaszinó ivén gyűlt egybe tetemes összeg és egyes pénzintézetek járultak tekintélyes összegekkel a szoboralaphoz.

Ujabbán a kisbirtokosok országos hitelintézete járult a szobor alaphoz 1000 frttal.

Erzsébet fogadalmi templom.

Edelény borsódmegyei község róm. kath. hitközsége népgyűlésből folyamodott kegyurához

radi püspöksége idejébe esik. Az időközben fölmerült elkeresztelési kérdésemből fejlődött egyházpolitikai küzdelmeknek mondhatni ő volt az egyházi vezére s e téren, ahol az egyház igazairól, a szeretett haza erkölcsi, vallási javairól s a dinasztia érdekéről van szó a különben oly békülékeny konzervatív szelidlelkű főpásztor nem ismert transzactiót, kimondotta népszerűsége veszélyeztetésével is, lefelé is, felfelé is, az igazságot s védelmezte minden megengedett eszközzel a megtámadott egyház jogait. Hogy mennyire »tengélyévé vált« — hogy modern kifejezést használjak, — e küzdelmeknek, világosan bizonyítja az a tény, hogy ő Felsége az ő írott véleményét kérte az egyházpolitikai javaslatokról, mire az a hatalmas »Memorandum« keletkezett, amely mindenha monumentális emléke lesz a főpásztor geniejének. Az egyház jogainak, a haza igaz javainak védelmében mondott remek beszédei vajha minél előbb harmadik kötetét képeznék beszédeinek! A kormány sajtó elnevezte a bibornokot az »ecclesia militans«, a harczoló egyház tagjának; a kifejezés nem szerencsés, mert hiszen itt a földön az egyház más, mint harczoló nem lehet; a béke és győzelem az egyházra csak odafenn várnak.

A bibornok Váradon is folytatta nagyszabású szónoki működését, melynek főleg három kimagasló mozzanatát jegyezhetjük föl. Az egyik a jogakadémia százszentjübi jubileumán mondott remek szent beszéde volt: *Hinni és tudni*; a másik egy nagyszabású essay volt *Evolutio és a létért való küzdelem*, melyet a magyar orvosok és természettudósok huszonötödik nagy

gyűlésén mondott 1890-ben, mint elnök s melyben azt a kérdést világította meg: »Az evolutio és az ezzel járó létért való küzdelem elméleti átvihetők-e a társadalmi életre és ennek legfényesebb nyilvánulására, a szellemi és erkölcsi mozzanatokra?«; végre a harmadik *Biharmegye millenniumi* közgyűlésén mondott hatalmas haza- és szabadságszeretettől áthatott beszéde volt, mely azt a közönséget, amely a megyeház nagytermét a fulladásig megtöltötte, valóságos extasisba hozta és sok ellentétet simított el.

De ideje, hogy rátérjünk a bibornok egyéb nagyszerű műveire, melyekkel Váradot elárasztotta. Ami *Istenháza díszét* illeti, legfényesebb műve a gyönyörű román stílusban épült *Bihar-Püspöki* templom, mely a gyomai templomot kivéve minden más újabb templomot, fölülhalad megyénkben, s melyet 1897. év augusztus 10-én szentelt föl Sz. Lőrincz vértanu tiszteletére, ezenkívül a báránai, bánfalvi, kondorosi, nagypataki templomok is érezték bőkezűségét. De főleg Sz. László király az, kinek tiszteletére a bibornok többet tett mint sok elődje egyttvéve; a káptalannal együtt emelte 1893-ban azt a szép szobrot neki, mely immár méltó kifejezője a kegyeletnek, amelylyel megyénk dicső pártfogójának tartozik. Halálának hétszázados évfordulóján nagyszerű ünnepet rendezett tiszteletére, melyet főherczegek, miniszterek, püspökök és rengeteg nép megjelenése tett emlékeztetéssé. Ekkor készíttette Link budapesti ötvössel azt a *gyönyörű hermet.* rez. mellszobrot, a győri mintájára, mely az ugyancsak általa készíttetett szép Sz. László oltár-szentség házá-

ban őriztetik a székesegyházban. Az ő bőkezűségét hirdetik a *székesegyház* megújított *orgonája*, a *radnai* fehér márvány főoltár, melynek építéséhez járult, *Mária-czelli* ezüst korona, melylyel a Nagy Lajos által épített kegyhely iránti szeretetének adott kifejezést, a budapesti Jézus szive templom orgonája és sok más.

De a tanügyért is sokat áldozott a bibornok főpásztor. A papnevelő intézetnek jelentékeny kibővítése, mely alkalommal pompás kápolnát nyert; a szilágy-somlyai gymnasium, melynek nyilvánossági jogát visszaszerezte, s melynek fontartását nagyrészt ő fedezi; a debreczeni kath. leánynevelő-intézet, melyre 150.000 frtot ajánlott föl; az ujjvárosi irgalmas nővérek iskoláját új nagy emeletes szárnyal bővítette, az Orsolya-szűzek zárdáját a jubileum után nagy költséggel restauráltatta; a nagyváradi tanítóképző-intézet, melynek házat vett; az ujjvárosi kiseddóvónó-képző intézet, melyet ő alapított és sok iskola érezte már atyai áldozatkésztségét.

Szeretett *egyházmegyéjének* jóléte, fölvirágzása képezte egyik legfőbb óhaját mindenkoron. Az egyházmegye céljaira tett alapítványainak összege aranymiséje alkalmával tett 100.000 frtos alapítványával együtt immár 200.000 frtra megy; de ki tudna mindenről számot adni? Lehetetlen számot adnunk különösen *kisebb összegekből* álló, de folytonossága következtében rendkívül sokra menő adományairól. Egy nagyobb életrajz keretében majd helyet találnak azok is; itt csak annyit jegy-

Fülöp loburgi herceghez, hogy építendő temploma e gyászos véget ért Felsőes Királyasszony emlékére, mint Erzsébet-fogadalmi templom emeltessék.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.
Szeptember 25-26. Lóversenyek a nagyváradi gyepen.

* **A bibornok jubileuma.** Dr. Schlauch Lőrincz bibornok-püspök ur ő Eminenciája, mint már említettük, ma, szeptember hó 21-én üli meg püspökké szentelésének negyedszázados évfordulóját. Az egyházmegye készült a szép ünnepre, azonban a borzasztó szerencsétlenség miatt, mely gyászba borította a nemzetet, minden feltünőbb ünnepség elmarad. A templomokban azonban hála imádat esednek a hódoló szeretettel környezett egyházfejedelem drága életéért. A székesegyházban ma, szerdán reggel 9 órakor lesz az ünnepélyes »Te Deum« s azután szent mise. *Vinkler József* vál. püspök fogja celebrálni, a szokott fényes asszisztenciával. A hálaadó isteni tiszteleten ő Eminenciája is jelen lesz a püspöki trónon. Ez alkalommal a székesegyházi ének- és zenekar a következő egyházi zeneműveket adja elő: dr. *Szemethy Géza*: Ecce Sacerdos; *Schöpf*: Te Deum; *Zangl*: Ünnepi mise; *Kersch*: Veritas mea; Cherubini: O salutaris hostia. — A jubileum alkalmából az egyházmegye összes plebánia templomaiban hálaadó istentiszteletek lesznek ma.

* **Kisasszony napja a görögöknel.** A gör. katolikus egyház tegnap ünnepelte *Mária* születésének emléknapját. A g. kath. székesegyházban délután ünnepélyes szentmise, délután pedig vécsernye volt. A többi templomokban szintén ünnepélyes szentmiséket tartottak.

* **A királyi szöveg kihirdetése.** Közöltük már Király Ő Felségének a magyar nemzethez

intézett legfelsőbb kéziratát, a melyben köszönetet mond azért a mély részvétért, a mely az egész nemzetnél őszinte szívből megnyilatkozott azon óriási csapás fölött, mely b. e. *Erzsébet* királyné tragikus elhunyt által a királyt és nemzetet egyaránt érte. A legfelsőbb kézirat tartalma legközelebb ősmert lesz a nemzet minden tagjánál, — a palotákban éppen úgy, mint a kunyhókban. A belügyminiszter felhívta az összes törvényhatóságokat, hogy a királyi kéziratot a legszélesebb körben tegyék közhírre. Nagyvárad város és Biharmegye törvényhatóságai a következő rendeletet vették a belügyminisztertől:

Ő császári és apostoli királyi Felsége a királyné Ő Felsége gyászos elhunyt alkalmából általános kifejezésre jutott szeretet és részvét-nyilvánulásokért legmagasabb köszönetét, népeihez intézett nyilatkozmányban méltóztatván legkegyelmesebben kifejezni és a miniszterelnök urhoz intézett legfelső kéziratában elrendelni méltóztatott, hogy ezen nyilatkozvány a magyar korona összes országaiban közzététessék.

Ő Felsége legelső parancsa értelmében, midőn a másolatban idezárt nyilatkozványt és legelső kéziratot a törvényhatóságnak megküldöm, felhívom a törvényhatóságot, hogy ezen nyilatkozványt a törvényhatóság területén falragaszok útján és más megfelelő módon kihirdetni sziveskedjék olyképen, hogy a nyilatkozvány tartalmáról a törvényhatóságnak lehetőleg összes lakossága tudomást nyerjen.

Budapest, 1898. szeptember 18.

Perczel.

* **A múlt év zárszámadása.** A belügyminiszter Nagyvárad város 1897. évi zárszámadását jóváhagyta, de némely tételre kifogásokat tett. Ezekre nézve felvilágosításokat kér.

* **Uj segédtanfelügyelő.** A tanfelügyelet hathatósabbá tételének szükségességét magasabb helyen is mindinkább elismerik. Belátták immár pl. azt, hogy oly nagy tankerület iskoláit, mint a biharmegyei, lehetetlen kellő módon az eddigi rendelkezésre álló erővel ellenőrizni, midőn egyedül az irodai munkák is majdnem teljesen igénybe veszik azokat. A miniszter most *Biharmegye számára* egy második segédtanfelügyelő állást rendszeresített és erre *Paulik Péter* szepesmegyei kir. tanfelügyelői töltnököt nevezte ki. Az új s. tanfelügyelő már legközelebb elfoglalja állását.

* **A kik állást keresnek.** A nagyváradi kir. ügyészségnél két díjnoki állást rendszeresi-

tenek s erre pályázatot irtak ki. Kérvények születési, képesítési és erkölcsi okmányokkal felszerelve október 1-ig az ügyészség vezetőjéhez adhatók be.

* **Halálozás.** Városunk egy ősmert iparos polgára, *Cseh Mátvás* asztalos mester hunyt el tegnap éjjel 11 órakor hosszabb betegség után. Az elhunyt egyik alapítója és azóta buzgó választmányi tagja volt az első nagyváradi munkás betegsegélyző egyesületnek. Temetése ma, szerdán délután 4 órakor lesz a Szent-János-utcai 455. számú halottas háztól. Béke poraira!!

* **Költözködik a törvényszék.** Az új törvényszéki palota ismét népesedik, költözködik a bünyenyítő osztály is, a költözködést már tegnap megkezdték s igen gyorsan halad, úgy, hogy e hét végére a bünyenyítő osztály teljesen átköltözködik. A jövő héten azután a járásbíróságok költöznek, úgy, hogy a jövő hó elején már az összes bíróságok együtt lesznek az új épületben.

* **Engedély éremviselhetésre.** Ő Felsége legkegyelmesebben megengedte, hogy dr. *Major Ferencz* országgyűlési képviselő a »Szent-Sirrend« középkeresztjét elfogadhassa és viselhesse.

* **Névváltoztatások.** Held Jakab Ödön »Huszár«-ra, Rosenfeld Lajos és testvére »Rácza«, Dutsch Ödön és Sándor »Dénes«-re, Sternthal Dávid »Szántó«-ra változtatták vezetéknévüket.

A bagaméri ügy a kir. táblán.

— Saját tudósítónktól. —

Nagyvárad, szept. 20.

A nagy, hatvankét vádlottas bagaméri bűnperben a kir. tábla tegnap hozott ítéletet.

Két napig tárgyalta a kir. ítélő tábla ezt a nagy ügyet s a törvényszék ítéletét *nagyobb részében megváltoztatta*. Egyeseknek a büntetését felemelte, másokat leszállította, azonban a *bűnösséget mindazoknál a vádlottaknál megállapította, akiknél a bűnösséget a kir. törvényszék megállapította. A tábla egészben súlyosabban ítélte, mint a törvényszék, a mennyiben sokkal többnek emelte fel a büntetését, mint leszállította.*

A nehéz s igen bonyolult ügynek a kir.

zünk meg, hogy a kérelmezők valósággal bucsut járnak a rezidenciába, s hogy nem igen van olyan, akinek, hacsak valami czimen oka van rá, segítség nélkül távoznék. Hogy az aláírási iven, bármilyen tisztességes czérra készültek azok, a bibornok nagy összegekkel szerepel, főlöské mondunk. Aki mindezt megfontolja, s néhányszor tapasztalta, ez a mondhatója, hogy milyen áldás hazánkra, a szegényekre és ügyefogyottakra az a kiapadhatatlan forrás, mely az általános elszegényedés, a rossz eszterdők, alacsony buzaár stb. közepette is egyre folyik, s melynek neve: *egyházi vagyon*.

Nagyvárad városa az elsoroltakon kívül, mert, hogy a katolicizmus érdeke Várad érdeke, az Nagyváradnak a katolicizmus regenerációjával párhuzamosan haladó föltámadása bizonyítja), mondom, Nagyvárad városa a bibornoknak rendkívül sokat köszönhet. Rendes adományain kívül, melyekkel a város szegényeit, egyleteit segítyezi, a jubileum alkalmából 4500 frtnyi adománynyal segítyezte Nagyvárad jótékony egyleteit. Hogy mit eszközölt ki Váradnak befolyásával, arról hallgatunk: pedig az is több, mint amiben elhagyott városunk uralkodó és uralkodott »nagy fiainak« köszönhetett, akik személyes protekcióval egyebet alig tettek a városért. 1890-ben a bibornok ültette a városnak azt a páratlanul sikerült gyönyörű parkot, melyet Schlauch-park név alatt ismer a közönség, s mely nyolcz év alatt oly szép lombos helylyé fejlődött; neki köszönheti a gyönyörű múzeumot, s azt az utcát, melyre a közforgalom tekintetében égető

szükség volt; mert ha a bibornok meg nem veszi a püspökségtől azt a hatalmas telket (ez tehát kettős ajándék), mely a Schlauch-park folytatása s mint sétány is rendkívül kellemes lesz, s ha nem gyámolítja folytonos adományavál a szegény egyület, melyet a közönség még csak ezután fog eléggé fölkarolni, ha ugyan fog; még ma is az Apáczá-utcán szorongana az együletgyűjteménye; az Ipolyi-gyűjtemény pedig ott fenn szegyenkeznék a székesegyház poros karzatain. Ami jövedelmet a *Püspökfürdő* hajt, azt eddig azok a hatalmas restaurációs munkálatok fölemés tették; hanem persze most már öröm is nézni e gyönyörű helyet. Hogy ahol *társadalmi kötelezettség*, noblesse oblige, gavallérságról van szó, ott a bibornok mindig szagyor egyházfejedelemhez méltó bőkezűséget tanusít azt talán fölöské is mondunk. Jó azonban az ilyesmit néha napján kinyomtatni, még ha hízeg veszedelmébe kerül is az ember. Ha ünnep, legyen az igazság napja; az pedig igazság, hogy ha némely gazdagságban dúsalkodó, főpapjainknál nagyon, de nagyon sokkal gazdagabb pénz vagy születési arisztokrata némely kisebb alapítványig megerőlteti magát, ha különben kedvez a liberális iránynak: a sajtó a hetedik égbé magasztatja, a főpapság jótékonyágáról pedig sokszor mélységesen hallgat.

Azonban, ha a sajtó részéről főleg az áldatlan egyházpolitikai harcok idején sok támadás érte is a főpáztort, az illetékes, a józan, a méltánvos elemek mindig tudták értékelni érdemeit. 1887-ben Szatmár, 1890-ben Szilágy-Somlyó v lasztotta meg diszpolgárának. 1893. jun. 12-én érte

a legnagyobb kitüntetés, ami magyar főpapot érhet, az adott körülmények szerint egyenesen hallatlan, a történelemben egyedül álló kitüntetés, melynél eklatánsabbul nem is nyilatkozhatott volna a fölség és szentszék bizalma főpap iránt: *bibornok* lett, az egyedüli bibornok a váradi püspökök sorában. 1895-ben *Agliardi* Antal nunczius látogatta meg, az egyedüli bibornok a bíboros főpásztor iránt. De ő Felsége is számtalan bizonyosságát adta szeretetének, tiszteletének. Az aranymiséje alkalmából nyert *Szent-István-rend* a legelső magyar rend. Kétségkívül ez és ő *szentsége* levele, valamint küldött arczképe a legnagyobb kitüntetés, mely e földön érheti. *Uj-Arad* és *Nagyvárad* ugyanez alkalommal siettek leróni a tisztelet és hála adóját; mindkét város diszpolgárává választotta a bibornokot.

Bibornokká neveztetése után, a fáklás zene alkalmával, melyet Várad polgárai rendeztek neki, a város egyik legkitünőbb szónoka gyönyörű beszédben vázolta a pálya szépségét, melyet az ünnepelt befutott. Valóban gyönyörű az ut az új-arádi polgárnáztól a váradi püspöki székiig, Róma bíboráig, gyönyörű az ut, az emelkedés, amely Isten kegyelmén kívül egyedül erkölcsi és szellemi képességeinek eredménye. »Az igazak útja, mint a ragyogó világosság, a mely növekedőben van az utolsó napig.« Adja Isten, hogy itt ragyogjon közöttünk még nagyon sokáig e világosság, árasztza fényét Szent László városára, ez áldott szép hazára, Krisztus egyházára.
Serus in coelum redeas!

táblai tárgyalásáról a következőkben számol be kiküldött tudósítónk:

A nagyvárad kir. ítélő tábla már a múlt hétre, e hó 12-ikére tüzte ki a bagaméri lázadást tárgyalásra, azonban a királyné tragikus halála miatt az ügyet akkor nem tárgyalhatták, azt erre a hétre halasztották.

Most hétfőn reggel azután megkezdtek a tárgyalást.

Az ügy előadója Nagy Ferencz kir. ítélő táblai bíró volt, aki rengeteg nagy szorgalommal s kitartással tanulmányozta a fél mázsányi iratokat s oly gyorsan, hogy az ügyet két heti tanulmányozás után már referálhatta.

Az ugyanis előbb Gedeon László táblabíró volt kiosztva, aki azonban időközben szabadsáera ment s az ügyet így csak mintegy három héttel ezelőtt kapta meg Nagy Ferencz.

A tárgyaláson maga a tábla elnök dr. Ritoók Zsigmond elnökölt, az előadó Nagy Ferencz volt, rajtuk kívül még Urbán Adolf, Poyvár Dénes és Fráter Imre voltak a tanácsnak a tagjai. A jegyzőkönyvet Dobozy György, kir. törvényszéki albiró, táblai tanács jegyző vezette.

A tárgyalás hétfőn reggel 1/9 órakor kezdődött s hétfőn egész nap tartott, s még nem tudták befejezni.

A referálás csak tegnap délelőtt 11 órakor ért véget, amikor is a tábla azonnal meghozta az ítéletét.

Az ítéletnek csak a rendelkező része *nyolcz* ivre terjed.

A tábla a törvényszék ítéletét annyiban elfogadta, hogy mindazokat, akiket a törvényszék bűnösöknek kimondott, arra a tábla is kimondotta a bűnöst, azonban ugya bűncselekmény megállapításánál, mint a büntetés kiszabásánál a törvényszék ítéletét megváltoztatták.

A legnagyobb az eltérés a fő vádlottnál, aki a végtárgyaláson mint elsőrendű vádlott szerepelt, *Lócsei* Sándornál.

Lócsei a kir. törvényszék a 175 és 333. §-ok alapján *hat esztendei fegyházra ítélte*, a kir. tábla ezt a büntetést a felére, **három esztendőre szállította le**, azonban a vizsgálati fogságát fentartotta.

A másod rendű vádlottnak *Juhos* Imrének a büntetését ellenben már felemeltek.

Juhos a törvényszék *egy esztendei és hat hó börtönre* ítélte míg a tábla a büntetését *két esztendőre* emelte fel.

A súlyosan megsebesült s a csendőr golyó által nyomorékká tett *Czap* Józsefet a törvényszék *hét havi börtönre* ítélte, a tábla *öt egy esztendei börtönre* ítélte el.

Kiba Sándor büntetését szintén felemelték, a törvényszék *hat hónapra* ítélte, amit a tábla *egy esztendőre* változtatott.

Lakatos Jánost a törvényszék *egy esztendei s egy havi börtönre* ítélte, a tábla a büntetését *két esztendőre* felemelte.

Ugyan így járt az öcsese is *Lakatos* István, akinek a büntetését ugyancsak *két esztendőre* felemelték.

Frekup Józsefet a törvényszék *egy esztendei és négy havi börtönre* ítélte, a tábla e büntetést *nyolcz hónapra leszállította*.

Rácz Dániel *nyolcz havi börtön* büntetését *egy esztendőre* fel emelték.

Szilágyi Sándort a törvényszék *két óra* ítélte, ezt a büntetést a tábla *nyolcz hónapra* felemelte.

Hasonlóan járt *Szücs* András is, akinek a büntetését a tábla *egy évi és hat óról két esztendőre* felemelte.

Takács Sándor büntetését is felemelték, a

törvényszék *hat hónapra* ítélte, míg a tábla a büntetést *egy esztendei és hat havi börtönre* felemelte.

Váji János a törvényszéken *két hónapi börtönt* kapott, a tábla *egy esztendőre* elítélte.

Vida Dánielt a «nazarénust», aki az egyik főizgató volt, a törvényszék *hat hónapra* ítélte a tábla ezt a büntetést megduplázza s *egy esztendőre* ítélte.

Ezek a főbb változtatások, azonban a többi vádlottak büntetését is kisebb nagyobb mértékben megváltoztatták.

A terjedelmes ítéletet a lehető leggyorsabban expedíálják s így valószínűleg már ezt az ítéletet a jövő hó elején meghirdetik a vádlottak előtt.

Bizonyos azonban, hogy a vádlottak fellegbezése folytán az ügy a kuriára kerül miután azonban *Lócsei* fogva maradt, mint foglyos ügy soron kívül fog haladni, s így valószínűleg még ez esztendőben véget ér ez az ügy.

SZINHÁZ.

A varázsgyűrű.

Ugy látszik, a hosszú szünetelés még nem volt elég arra, hogy a közönség érdeklődését a színház iránt kissé felvillanyozza. Ásítottak az ürességtől az összes ülő és állóhelyek, s a csendes magányt csak itt-ott zavarta meg egy-egy elbusult potyajegy. Ezek is diskuráltak, csak valami magas hangra vagy vastagabb szellemességre néztek a színpad felé s akkor aztán még tapsoltak is. Ez a nyárspolgári kedélyes nyugalom hatott valószínűleg a kóristákra is, akik különösen az első felvonásban egész sans géne tartottak beható szemlét a színpad fölött, kezdve a zsinórpaddalástól le a lámpákig. Tréfán kívül szólva: a férfikarban elkelne egy kis fegyelem.

Más volt a hangulat a főbb szereplőknel. Ezeket meglátszott, hogy pihent erővel léptek. a deszkákra, *Perényi* Margit (Michelette) szinte elragadta a csekély számú nézőket kedves játékaival, énekével — no meg a szemével. *Kassai*-ban (Nicolas) kitűnő partnerre akadt, akivel együtt énekelt kettősei nagyon tetszetek, bár *Kassai* néhol túlzásba vitte az ügyetlenséget. Felvonások végén mindkettejüket többször hívták ki, a III. képben pedig háromszor kellett elénekelniük a kakas és tyúk kuplóját. *Perényi* azonfelül két virágcsokrot is kapott.

A tapsokból, csokrokból kijutott *Székely* Irénnek (Renée) és *Margó* Zelmának (De la Garde) is. *Székely* Irén csengő énekével, *Margó* különösen elegáns tánczával keltett tetszést. *Vendrei* XV. Lajos komolyabb szerepében jól megállta helyét; maszkja sikerült *Nyárai*, *Leövey* a komikumban váltak ki.

Zenekar kellő kíséretet adott, a díszletek, jelmezek éppen fényesek. Hanem a rendezésnek figyelmébe ajánljuk, hogy a katonák egyenesen szoktak állani s a körülményekhez képest lehetőleg egyszerre mozogtak még a mult században is. R-i.

Heti műsor.

Szerdán: Bohém-világ, először.
Csütörtökön: Hoffmann meséi.
Pénteken: Talmi hercegnő, először.
Szombaton: Talmi hercegnő.
d. u. Hinkó. A karszemélyz. javára.
Vasárnap: este 1848.

Hétfőn: Csikós, Czigány, Toloncz, Peleskei nótárius II. felv., Szentgyörgyi jubileuma.
Kedden: Talmi hercegnő.
Szerdán: A gésák. Utolsó előadás.

Igazságszolgáltatás.

A monori hitves gyilkos.

Most harmadéve Monor községben titokzatos gyilkosság történt. 1896. január 13-án halva találták Berkes József kádármester feleségét. Az asszonyt egy revolvergolyó ölte meg, amely a háta közepén érte s egész a szívéig furódott. A hatóság eleinte azt hitte, hogy öngyilkosság forog fenn s megadta az engedélyt a temetésre. A pestvidéki törvényszék utasítására azonban nemsokára újból megindult a nyomozás, amely meglepő fordulatot adott az ügynek. Az orvosszakértők megvizsgálták Berkesné kiásott tetemét s konstatálták, hogy az asszonyt gyilkos kéz ölte meg. Kitudódott az is, hogy Berkes még a felesége életében viszonyt folytatott egy Goldberger Emma nevű leányszóval, akinek házasságot is ígért. Aztán jöttek a szomszédok, akik elárulták Berkest, hogy hamis vallomásra csábította őket. Fejenkint száz frtot ígért nekik, ha tanúságot tesznek mellette, hogy a kritikus időben nem volt otthon.

A sok gyanu alapján Berkest és a szeretőjét letartóztatták s a pestvidéki törvényszék fogházába kísérték. Mindaketten váltig tagadták, hogy Berkesné halálában részük volna. Végre másfélesztendei vizsgálat után Goldberger Emma megvallott annyit, hogy Berkes egy alkalommal tanácsot kért tőle, miképpen szabadulhatna meg a feleségétől.

A törvényszék erre Berkest és a szeretőjét gyilkosságért vád alá helyezte, de mint-hogy Goldberger Emma időközben meghalt, Berkes egyedül került a vádlottak padjára.

A pestvidéki törvényszék a megtartott végtárgyalás után, a felmerült gyanuok daczára is *felmentette* Berkest, mert a vizsgálat adatai nem szolgáltatottak döntő bizonyítékokat a vádlott bűnössége mellett.

A kir. ügyészség felebbezése folytán a bűntűgy a kir. ítélőtáblához került, amely Kállay bíró előadása mellett ma délelőtt *helybenhagyta* az elsőbíróság fölmentő ítéletét.

REGÉNY-CSARNOK.

A GORDIUSI CSOMO.

Németből: Gusztáv.

19

VI. FEJEZET.

Ez volt életemben a legrosszabb éjszaka. Egy haldokló és egy halálos beteg volt reám bízva, mindegyik más szobában, talán az egyik a gyilkos, a másik pedig a halálra sebesített, azután a sebesült neje, oka mindennek, ki mint lélek járkált egyik betegtől a másikig szünet és nyugalom nélkül.

Milyen sokatmondó pillantásokat vetettünk egymásra, hogy vártuk mind a ketten, hogy megvirradjon. Ugy négy óra fele reggel a másik is leszunnyadt, mellette a széken ült a szerencsétlen asszony, örködve annak álma felett, végre ő is elaludt. Kegyelmes Isten! mennyire szeretheti ez az asszony azt az idegen férfit.

Milyen borzasztó állapot lehetett ez arra az asszonyra, a kinek élete eddig tükre lehetett a tiszta életnek, a kinek hivatásához a legkisebb szennyfolt sem tapadt, a kinek tekintete előtt a családság kénytelen volt fejet hajtani. . . minő borzasztó bukás — — még tegnap mindenütt ünnepezték, ma mindenünnen kidobva; már már utána nyult az igazságszolgáltatás hideg keze . . . a szalomból — a börtönbe!

A szívem vérzett — — miről gondolkozhattam volna másról?

* * *

Mikor felébredt, mikor keleten világosodni kezdett, felismert a báróné. Kezével eltakarta szemét, keservesen sirt. Milyen borzasztó volt!

Azután rám nézett hosszasan . . . láttam, a szeméből olvastam, hogy ő is azt gondolta, a mit én: tegnap még irigyelt nő voltam, — ma rövid irtózatosszunyadás után nyomorultként ábredtek.

Hozzá léptem.

— Méltóságos asszonyom! — szóltam hozzá résztvevően, — mondja meg, mit tehetek kegyedért?

Sokáig állott ott — a zokogás elakasztotta hangját — azután metsző fájdalom hangján szólt:

— Ah Bagdanoff, megöltem őt és ezt is itt! — e szavaknál a sápadt barna férfira mutatott, e hangnál többet fejezett ki a kézmozdulat.

— Milyen szerencsétlen vagyok!

— Melánia! — hallottam a függöny mögül. — Melánia — hallatszott újra kérően, fájdalomosan — és a beteg feltápáskodott.

A bárónő odafordult, szeme tűzben égett.

— Ó Konstantin — egyetlen drága Konstantinom! kiáltott a bárónő karjait szenvedélyesen kitarva, miközben az ágy mellett térdre esett. Remegett egész testében.

A beteg vigasztalólag tette kezét fejére, suttogott valamit.

E jelenet nagyon meghatott, belsőmben harc keletkezett. Botránkozás és részvét küzdöttek lelkemben. — Ott a másik szobában, néhány lépéssnyire fekszik haldokló férje — és itt? — itt térdel a nő szeretője ágyánál? — Milyen lelke van ez asszonynak? — a legnemsebb — — — és mégis a legrosszabb! . . . milyen közel van a kettő egymáshoz!

A boldogtalan — és még imádkozik — — szemét égre emeli, kezeit összekulcsolja — ajkai mozognak. És az a kéz — az idegen keze, talán az, mely a gyilkos fegyvert a férj szívének szegte, az a kéz az ő fején nyugszik. — Hevesen felugrottam — az utálat — az undor győzedelmeskedett bennem — — kirohantam.

— Levegőt, levegőt! — kiabáltam fejem ékezembe fogva.

De elég, nagyon elég e borzasztó jelenetből.

* * *

Feljött a nap. — Jött a hercegnő szolgálója, a herceg nő sűrűszen hivatott. — Névjegyet hozott a leány — Nehány sor volt rajta és a mi ritkaság, sajátkezűleg írta: Elolvastam: »Kedvesem! micsoda borzasztó dolgok! Barátom jöjjön kérem, sok beszélni valóm van!

Barátja J. A.

(Folyt. köv.)

SPORT.

A nagyváradai lóversenyek.

(Saját tudósítónktól.)

Nagyvárad, szept. 20.

A folyó hónap 25 és 26-án megtartandó lóversenyekre már megtörténtek a nevezések.

A versenyek iránt sport körökben szokatlanul nagy az érdeklődés. Neveztek eddig:

Második nap.

1898. szeptember 26.

III. Zerge akadály verseny. 1000 korona. 4200 m.

1. Gróf Erdődy Tamás 4 é. s. m. Fakin.
2. Geist Gáspár 4 éves s. m. Kibicz.
3. Br. Pletzger Rudolf főhadnagy id. p. h. Novermind II.
4. Gr. Bethlen István id. s. k. Arabella.
5. Gr. Bánffy Miklós, 4 é. p. m. Lidércz.

IV. Vigasz verseny. Kettős fogatok. 1000 kor. 3750 m.

1. Klobusitzky Géza 7 é. vp. k. Vándor, 6 é. sp. k. Kaczér.
2. Klobusitzky Tibor 6 é. s. h. Darázs, 4 é. sz. k. Marcsa.
3. Kiss Ernő 8 é. p. k. Bujdos, id. sz. k. Boglár.
4. Tardy György 6 é. s. k. Vihar, 8 é. p. k. Tündér.

V. Kis-szántói akadály verseny, 3000 korona 5000 méter.

1. Geist Gáspár 4 é. p. k. Bibis.
2. Br. Korb W. T. főhadnagy 4. é. s. k. Etoile:
3. Ugyanaz 4 é. s. h. Grobian.
4. Gr. Schönborn F. főhadnagy 5. f. m. King-Amphion.
5. Gr. Thurn E. főhadnagy 4. é. p. k. Kérdés (fv.)
6. Jekelfalussy István fngy id. s. k. Fillér.
7. Br. Pletzger R. fngy. 5 é. p. m. Vignola.
8. Gr. Erdődy Tamás id. p. m. Lena (fv.)
9. Br. Berg Hermann százados 6 é. p. k. Envain.
10. Krause K. hngy 5 é. p. m. Gavarni.
11. Gr. Pejacevich Albert 4 éves p. k. Risico.

VI. Csavargó gátverseny. 1000 korona 2400 m.

1. Szunyogh Zoltán 7 é. f. k. Fátyol.
2. Beöthy Pál 4 é. vp. h. Bojtorján.
3. Szabadhegyi Géza id. sp. h. Kedves.
4. Bakats Béla 5 é. p. h. Svengali.

VII. Eladó sikverseny. 1000 korona. 1600 m.

1. Chernel Viktor százados 3 é. s. k. Dircshech 2000 korona.
2. Gróf Károlyi Gyula 3 é. p. h. Jambó 1600 korona.
3. Bárczay F. hadnagy 3 é. p. m. Steiermann 2000 korona.
4. Gr. Schönborn F. főhngy. 3 é. p. k. Arany 2000 korona.
5. P. S. szövetség 4 é. s. h.
6. Gr. Bethlen István 4 é. p. k. Ledér 600 korona.
7. Gr. Pletzger K. főhngy. 3 é. p. k. Chimay hercegnő 1400 korona.
8. Beöthy Pál 5 é. s. h. Christoteles 600 korona.
9. Gr. Pejacevich Aibert 4 é. p. k. Risico 200 korona.

TAVIRATOK.

A király szeretete.

Bécs, szept. 20. (Saját tudós. táv.) A király Bécs város küldöttségét fogadta ma délelőtt s a szónokló Luegernek úgy nyilatkozott, hogy annyira szeret köztük lenni, mintha csak családja között lenne.

Horvátország Bécsben.

Zágráb, szept. 20. (Saj. tud. táv.) A zágrábiak tiltakoznak ellene vehemensen, hogy Horvátországot a temetésen úgy mellőzték, mint egy provinciát.

A Dreyfus-ügy.

Budapest, szept. 20. (Saj. tud. táv.) Párisból sürgönyzik: Pressensé, a Temps szerkesztője értesítést kapott a becsületrend nagykancellárjától, a mely szerint a vizsgáló-tanács elé fogják állítani, mert több olyan gyűlésen elnökölt, a melyeken beszédeket mondtak a hadsereg ellen.

Bécs, szept. 20. (Saját tudós. táv.) A hadügyminiszterségből lemondott Zurlindent, mint Párisból értesítenek, visszahelyezték Páris katonai parancsnokává.

A bolgár fejedelem otthon.

Bécs, szept. 20. (Saját tud. táv.) A bolgár fejedelem tegnap este Szófiába utazott.

Spanyol ügyek.

Budapest, szept. 20. (Saj. tud. táv.) Madridból távirják: A minisztertanácsban a külügyminiszter felolvasta a spanyol békebizottság tagjainak adandó utasításokat. A kormány határozottan kijelenti,

hogy Pando tábornokot nem hatalmazta fel, hogy visszatérjen Madridba, az egyik ujság azonban azt mondja, hogy Pandot Blanco tábornagy rendkívüli küldetésben küldötte a kormányhoz Madridba. A tengerészeti miniszter megczfolja azt a hirt, hogy az ő kezdeményezésére mentek küldöttségek Cervera tengerenagy fogadására. Ő csupán megengedte a tiszteknek, hogy elébe utazzanak rokonainak, akik fogságban voltak.

Nagy tüzvész.

Budapest, szept. 20. (Saj. tud. táv.) Londonból sürgönyzik: A Millwall-dokkikon tegnap este egy malom és két raktár leégett; a kárt 100.000 font sterlingre becsülik.

KÖZGAZDASÁG.

A kamara teljes ülése. A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara ma délután teljes ülést tart több kiváló fontos ügyben. Az ülésre a következő meghívót bocsátotta ki: A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara a folyó évi szeptember hó 21-én (szerdán) d. u. 2 és 1/2 órákor saját helyiségében teljes ülést tart, melyre a t. czímet ezennel van szerencsém meghívni. Nagyvárad, 1898. szept. hó 14-én. Jankó József, elnök.

Az ülés tárgyai.

I. Elnöki közlések.

II. Titkár jelentése az ügyforgalomról.

III. Pénztárnok jelentése.

IV. Miniszteri leiratok.

Kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 45096 sz. leirata a vidéki tudakozó intézmény szervezése iránt.

2. u. a. 46902. sz. leirata dr. Moldoványi Istvánnak az iparügyekre vonatkozó törvények és rendeleteket tárgyzó műve ajánlása tárgyában.

3. u. a. 2931. eln. sz. leirata, a czimeres nemzeti lobogó kitűzése iránt.

4. u. a. 53015. sz. leirata a vegyvizsgáló laboratorumokról szóló szabályrendelet közlésével.

5. u. a. 26910. sz. leirata, a hazai vasutak által belföldön be nem szerezhető anyag és iparcikkek nyilvántartása és közlése iránt.

6. A m. kir. pénzügyminiszter ur 2238. sz. leirata az Országos központi hitelszövetkezet megalakítása tárgyában.

V. A kereskedelmi osztály jegyzőkönyvében foglalt vélemények:

1. Biharvármegye közigazg. bizottságához, a mező-keresztési ut kikövezése és kövezetvámja iránt.

2. U. a. a Berettyó-hídon gyakorlandó vámszedés tárgyában.

3. A bihari helyiérdekű vasutak menetrendjét és vonatközlekedését illetőleg.

4. Heimann Lipót és társa kérvénye tárgyában.

5. Tóth Zsigmond és társainak kérvénye a denaturált szesz árusítása tárgyában.

6. Nagyvárad város tanácsának átirata, az »Egyesült nagyváradai László és Hunyady gőzmalom részv. társaság« kövezetvámmentesség iránti kérelem felett.

7. U. a. átirata az Országos magyar Gazdasági egyesületnek, az »Agricol« tarifák behozatala tárgyában.

8. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 58311. sz. leiratára vonatkozólag. Nagyvárad város tanácsának a sikkviz fogyasztási adó kezelésnél előforduló visszaélések tárgyában.

VI. Az iparos osztály jegyzőkönyvében foglalt vélemények:

1. Biharvármegye közig. bizottságához a mező-keresztési ut kikövezése és kövezetvámja tárgyában.

2. u. a. Berettyó-hídon gyakorlandó vámszedés iránt.

3. A bihari helyiérdekű vasutak menetrendjét és vmközlekedését illetőleg.

4. Gelberger Izidor derecskei lakos kérvénye tárgyában.

5. A körös-nagy-révi kanta és korsó készítőik támogatása tárgyában.

6. Nagyvárad tanácsához, az »Egyesült nagy-

várad László és Hunyady gőzmalom részv. társaság közevetvám kedvezménye felett.

7. Az esztergomi ipartestület körlevele tárgyában.

VII Társ kamarák átiratai:

1. A győri t. kamara átirata, a törvényhatósági mértékhatóság hivataloknak állami kezelés alá vétele tárgyában.

2. A szegedi t. kamara átirata, a közigazgatási szakirodalom fejlesztése érdekében pályadíj megállapítása iránt.

VIII. A meghívók szétküldése után esetleg napirendre tűzött ügyek.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, szeptember 20.

Buza őszre	8 95
Buza tavaszra	8 55
Uj tengeri	4 43
Tengeri augusztusra	5 09
Rozs őszre	7 41
Zab őszre	5 35

Értéktőzsde.

Budapest, szeptember 20.

Az irányzat nyugodt.	
Salgótarjáni	620.32
Wagon-kölcsön	256.—

Villamos vasut	259.80
Osztrák hitel	357.25
Magyar hitel	392.75
Allamvasut	353.80
Allamvasut	78.—
Déli vasut	253.60
Rimamurányi	250.25
Magyar jelzálog	262.50
Magyar leszámítoló	104.25
Iparbank	843.87
Budapest közuti	1011.50
Kereskedelmi	

Bács, szeptember 20.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	357.—
Magyar hitel	393.—
Allamvasut	353.75
Birodalmi márka	58.87

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Évadbérlet 128. szám. Kisbérlet 126. szám
Páratlan. Páratlan.

Ma szerdán, 1898 szeptember 21-én
a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

itt először:

Bohém-világ.

Dráma 5 felvonásban, énekkel.

Személyek:

Durandin, kereskedő	Bartos Gy
Rodolphe, unokaöccse, költő	Tompa K.

Marcel, festő	Pataki B.
Schaunard, zenész	Kassai K.
Gustave Colline, filozófus	Janovics Jenő
Benoit, szállótulajdonos	Vank I.
De Rouaresné, fiatal özvegy	Szilágyi B.
Mimi	Hatala Gy.
Musette	Baróti Irma
Phémie	Marosi A.
Egy ur	Leővey Leó
Orvos	Várad Miklós
Egy bankszolga	Gergely M.
Baptiste, szolga	Heltai N.
Egy hölgy	Perényi Anna

Kezdeté 7, vége 10 órakor.

Holnap, csütörtökön:

Hoffmann meséi.

Regényes opera 4 felvonásban.

SZERKESZTŐI POSTA.

H. L. Debreczen. Néhai Szakszó Rezső kanonok temetése alkalmával Tárkányi Péter debreczeni Theresiánium képviselőjében Nagyváradon volt s résztvett a gyászszertartáson. Neve csak nyomdahibából maradt ki.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1898. évi május 1-től.

Nagyvárad—Szeged.				Szeged—Nagyvárad.				Nagyvárad—Arad.				Arad—Nagyvárad.			
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Szeged ind.	3 45	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Arad ind.	5 10	11 20	9 35
Ósi	10 30	4 36	7 44	H.-M.-Vásárhely	4 44	11 05	7 57	Gyula	12 21	6 34	10 21	Kurtics	5 39	11 52	10 07
Less	10 48	4 56	8 06	Orosháza	5 39	11 54	9 38	Békés-Csaba	2 23	7 17	4 32	Kétegyháza	6 14	12 37	10 54
Gyapju	10 56	5 04	8 18	Csaba	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza	2 54	7 44	5 03	Békés-Csaba	7 —	2 33	4 50
Cséffa	11 0	5 12	8 29	Gyula	7 27	3 05	5 26	Kurtics	3 28	8 20	5 38	Gyula	7 27	3 05	5 26
Szalonta	11 26	37	9 08	Sarkad	7 47	3 27	5 56	Arad érk.	3 55	8 47	6 05	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31
Kétegyán	11 46	† 57	9 37	Kétegyán	† 7 56	3 39	6 09	Szombatság-Rogoz—Dobrest.				Dobrest—Szombatság-Rogoz.			
Sarkad	11 57	6 9	9 51	Szalonta	8 23	4 10	6 47	Szombatság-Rogoz ind.	† 6 08	† 7 55		Dobrest ind.	4 22	† 6 36	
Gyula	12 21	6 34	10 21	Cséffa	8 42	4 34	7 18	Nánhegyesel	† 6 34	† 8 21		Nánhegyesel	† 4 32	† 4 46	
Csaba	2 10	7 22	4 44	Gyapju	—	4 42	7 29	Dobrest érk.	6 44	8 31		Szombatság-Rogoz érk.	4 56	7 17	
Orosháza	3 10	8 32	5 50	Less	9 04	5 00	7 51	Nagyvárad—Gyoma.				Gyoma—Nagyvárad.			
H.-M.-Vásárhely	4 00	9 26	7 00	Ósi	9 21	5 19	8 16	Nagyvárad ind.	5 50	2 37		Gyoma ind.	3 40	2 40	
Szeged	4 35	10 20	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31	Ósi	6 09	2 51		Déva-Ványa	4 37	3 43	
Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad				Nagyvárad—Gyoma.				Gyoma—Nagyvárad.			
	V. v.	Sz. v.			Sz. v.	Th. v. sz. sz.			V. v.	Sz. v.			Sz. v.	V. v.	
Nagyvárad ind.	3 50	2 40		Vaskóh ind.	4 30	2 —		Nagyvárad ind.	5 50	2 37		Gyoma ind.	3 40	2 40	
V-Velenceze	4 05	2 51		Lunka-Rézbánya	† 4 42	† 2 43		Ósi	6 09	2 51		Déva-Ványa	4 37	3 43	
Félix-Fürdő	4 32	3 13		Szudrics	5 09	3 12		Uj-Palota	6 24	3 05		Körös-Ladány	5 13	4 25	
Kardó	4 50	3 27		Belényes	5 37	3 52		Gyires	6 41	3 17		Szeghalom	5 40	4 56	
Magyar-Gyepes	5 50	4 17		Sonkolyos	† 5 58	† 4 15		Körös-szeg	7 02	3 36		Vésető	6 12	5 38	
Tasádfő	6 07	4 31		Belényes-Ujlak	6 10	† 4 27		Szakál	7 39	4 05		Kót	6 38	6 02	
Drág-Cséke	6 30	4 45		Borz	† 6 19	† 4 37		Nagy-tóti	7 55	4 21		Iráz	6 52	6 24	
Magyar-Cséke	6 50	† 5 —		Sólyom	6 35	4 58		Komádi	8 25	4 32		Komádi	7 10	7 03	
Dused	† 7 05	† 5 12		Gyanta	6 56	† 5 19		Iráz	8 42	4 49		Nagy-tóti	7 22	7 19	
Szombatság-Rogoz	7 46	5 47		Hollód	7 10	5 34		Kót	9 19	5 14		Sakál	7 48	7 48	
Hollód	7 58	5 58		Szombatság-Rogoz	7 31	6 03		Vésető	9 44	5 32		Körös-szeg	8 11	8 13	
Gyanta	8 12	6 11		Dused	† 7 55	† 6 34		Szeghalom	10 34	6 13		Gyires	8 33	8 33	
Sólyom	8 38	6 36		Magyar-Cséke	† 8 07	† 6 49		Körös-Ladány	11 —	6 31		Uj-Palota	8 47	8 53	
Borz	† 8 53	† 6 50		Drág-Cséke	8 26	7 17		Déva-Ványa	12 03	7 21		Ósi	9 03	9 12	
Belényes-Ujlak	9 05	7 01		Tasádfő	8 40	† 7 33		Gyoma érk.	12 45	8 06		Nagyvárad érk.	9 20	9 30	
Sonkolyos	† 9 18	† 7 13		Magyar-Gyepes	8 54	7 50		Nagyvárad—Érmihályfalva				Érmihályfalva—Nagyvárad.			
Belényes	10 04	7 47		Kardó	9 27	† 8 31		Nagyvárad ind.	6 50	5 40		Érmihályfalva ind.	5 05	5 20	
Szudrics	10 27	8 09		Félix-Fürdő	9 40	† 8 45		B.-Püspöki	7 17	5 57		Érselind	5 37	6 01	
Lunka-Rézbánya	10 56	† 8 21		V-Velenceze	10 01	9 09		Bihar	7 44	6 20		Székelyhid	6 14	6 46	
Vaskóh érk.	11 12	8 49		Nagyvárad érk.	10 11	9 19		Paptamási	8 13	6 48		Nagykágya	6 27	7 00	
Székelyhid—Margitta				Margitta—Székelyhid				Nagyvárad—Érmihályfalva				Érmihályfalva—Nagyvárad.			
	V. v.	V. v.			V. v.	V. v.			Vegyes v.	Vegyes v.			Vegyes v.	Vegyes v.	
Székelyhid ind.	9 50	7 55		Margitta ind.	4 35	4 45		Nagyvárad ind.	6 50	5 40		Érmihályfalva ind.	5 05	5 20	
Apátkeresztur	10 46	8 41		Monos-Petri	4 46	4 56		B.-Püspöki	7 17	5 57		Érselind	5 37	6 01	
V.-Ábrány	11 03	8 55		V.-Ábrány	4 57	5 08		Bihar	7 44	6 20		Székelyhid	6 14	6 46	
Monos-Petri	11 16	9 06		Apátkeresztur	5 13	5 26		Paptamási	8 13	6 48		Nagykágya	6 27	7 00	
Margitta érk.	11 28	9 16		Székelyhid ér. reg.	5 54	6 07		Gyapoly	8 29	7 03		B.-Diószeg	6 42	7 20	
† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — Avastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelentik.															
* jelzettek feltételes megálló helyek.															